

Associeringsavtal EU - Centralamerika

Utrikesdepartementet

2012-04-11

Dokumentbeteckning

KOM (2011) 678 slutlig

Förslag till rådets beslut om bemyndigande att underteckna och provisoriskt tillämpa handelsdelen (del IV) i avtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Centralamerika, å andra sidan.

KOM (2011) 679 slutlig

Förslag till rådets beslut om ingående av avtalet om upprättande av associering mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Centralamerika, å andra sidan.

SAMMANFATTNING

Kommissionen föreslår att rådet fattar beslut om att underteckna samt ingå ett associeringsavtal mellan EU och Centralamerika. Vidare föreslås rådet bemyndiga att underteckna och provisoriskt tillämpa handelsdelen (del IV) i nämnda avtal. Vid toppmötet mellan EU och Latinamerika och Västindien i Wien i maj 2006 beslutade EU:s och de centralamerikanska republikernas stats- och regeringschefer att inleda förhandlingar om ett associeringsavtal, som även skulle omfatta ett frihandelsavtal, mellan de båda områdena. Förhandlingarna inleddes formellt i oktober 2007 efter ett rådsbeslut om bemyndigande att inleda förhandlingarna i april 2007.

Förhandlingarna för båda besluten slutfördes framgångsrikt i maj 2010 och texten till avtalen paraferades den 22 mars 2011.

Regeringen välkomnar och stödjer det framförhandlade associeringsavtalet mellan EU och Centralamerika. Regeringen ställer sig positiv till att handelsdelen ska tillämpas i avvaktan på nationella ratificeringar.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Utifrån ett mandat från rådet inledde kommissionen 2007 förhandlingar om ett associeringsavtal (handel, politisk dialog och samarbete) mellan EU och Centralamerika. Efter juridisk granskning paraferades texten till handelsavtalet den 22 mars 2011.

Kommissionen föreslår i dokument KOM (2011) 678 och KOM (2011) 679 att rådet fattar beslut om att ingå ett associeringsavtal med Centralamerika samt provisoriskt tillämpar handelsdelen i avtalet. Förslagen till rådsbeslut presenterades den 25 oktober 2011.

Panama, som hade följt förhandlingarna som observatör, bad i januari 2010 att få delta i förhandlingarna. EU godtog formellt Panamas deltagande sedan rådet den 10 mars 2010 ändrat förhandlingsdirektiven.

1.2 Förslagets innehåll

Associeringsavtalet täcker alla de politiskt viktiga frågor som återspeglar EU:s värderingar. Bland de politiska klausulerna som gäller olika utrikespolitiska mål intar mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen en särställning och utgör kärnan i EU:s värderingar. Om en av parterna brister i dessa åtaganden kan avtalet, som en åtgärd i sista hand, suspenderas.

I fråga om samarbete har kommissionen lyckats med att inkludera bestämmelser för att förbättra det bi-regionala samarbetet på alla områden av gemensamt intresse i syfte att få till stånd en hållbar och jämlik social och ekonomisk utveckling i de båda områdena. Mellan EU och Centralamerika finns det redan ett regionalt partnerskap med målsättning att stärka integration, stabilitet, ekonomisk och social sammanhållning och en hållbar utveckling. Genom avtalet fördjupas detta partnerskap.

När det gäller handelsdelen av avtalet har kommissionen i enlighet med förhandlingsdirektiven uppfyllt målsättningarna att undanröja höga tullar, åtgärda tekniska handelshinder, liberalisera tjänstemarknaderna, skydda värdefulla geografiska beteckningar i EU, öppna upp marknader för offentlig upphandling, inkludera åtaganden om efterlevnad av arbets- och miljönormer samt erbjuda effektiva och snabba tvistelösningsförfaranden. Målet att gå

betydligt längre än WTO-åtagandena och försäkra sig om att förutsättningarna är desamma som för andra konkurrenter i området har alltså uppnåtts. Handelsdelen innehåller bl.a. kapitel om handel med varor och tjänster, etableringar och elektronisk handel, ursprungsregler, offentlig upphandling, immaterialrätt, konkurrens, handel och hållbar utveckling.

Tulleliminering är en central del av avtalet. Avtalet täcker i stort sett all handel, i enlighet med WTO:s regelverk för frihandelsavtal.

Kommissionen föreslår att rådet beslutar att handelsdelen av avtalet på sedvanligt sätt tillämpas provisoriskt i avvaktan på nationella ratificeringar.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Associeringsavtalet med Centralamerika är baserat på EU:s regelverk och/eller nationell lagstiftning som redan är på plats i medlemsstaterna. Vissa sekretessregler i avtalet påkallar behov av lagändringar, och regeringen avser att återkomma till riksdagen i den delen. Vissa begränsade delar av avtalet som rör geografiska ursprungsbezeichnungar kan komma att förutsätta implementeringsåtgärder i EU. Bedömningen är dock att dessa åtgärder måste vidtas på EU-nivå där kommissionen ensam har möjlighet att ta fram förslag.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Förslaget förväntas inte medföra några konsekvenser på utgiftssidan av Sveriges eller EU:s budget. På intäktssidan kommer tullintäkterna till EU:s budget att minska som en följd av de sänkta eller avskaffade tullarna på de produkter som omfattas av avtalet.

En oberoende och detaljerad analys av konsekvenserna av handeln för den hållbara utvecklingen med en granskning av potentiella ekonomiska, sociala och miljörelaterade effekter offentliggjordes i september 2009. Kommissionen gav sina synpunkter på analysen i juni 2010.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar och stödjer det framförhandlade associerings-avtalet mellan EU och Centralamerika samt den provisoriska tillämpningen av handelsdelen. Öppna marknader och frihandel är vägledande principer för den svenska regeringens handelspolitik. Sverige har sedan början av 1980-

talet aktivt bidragit till fredsprocesser i Centralamerika och kan genom detta avtal markera att vi går in i ett nytt skede av relationerna. I Latinamerika har EU redan associeringsavtal i kraft med Chile och ett frihandelsavtal med Mexiko. Frihandelsavtal med Colombia och Peru har förhandlats fram samtidigt som avtalet med Centralamerika. Vidare pågår förhandlingar om ett associeringsavtal med Mercosur. Associeringsavtalet med Centralamerika är ett viktigt steg på vägen att förverkliga visionen om frihandel mellan EU och hela Latinamerika.

Regeringen gör en positiv bedömning av avtalsinnehållet i dess helhet. Utöver de ekonomiska vinster som ett frihandelsavtal i kraft bedöms medföra för Sveriges och EU:s vidkommande skulle ikraftträdandet av avtalet sända viktiga politiska signaler om att EU fäster vikt vid öppna marknader och frihandel.

I de interna diskussionerna inom EU har Sverige särskilt fört fram frågan om hur EU ska kunna se till att vi inom avtalets ram ska kunna bevaka efterlevnaden av de mänskliga rättigheterna. Regeringen bedömer att EU:s möjligheter att föra en konstruktiv dialog med länderna i Centralamerika kommer att stärkas genom associeringsavtalet.

Regeringen arbetar för att rådet så snart som möjligt ska kunna besluta om att EU ska underteckna samt ingå avtalet.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Innehållet i associeringsavtalet mellan EU och Centralamerika samt den provisoriska tillämpningen av handelsdelen har generellt sett bedömts positivt av alla medlemsstater. I rådsarbetet, både före och efter parafering av avtalet, har det emellertid gått att skönja traditionella motsättningar bland medlemsstaterna mellan frihandelsinriktade och protektionistiska medlemsstater. Farhågor om avtalets konsekvenser för olika jordbruksprodukter har varit ett centralt inslag i argumentationen hos de mer protektionistiska medlemsländerna.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet bevakar frågan och ska i enlighet med artikel 218 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) godkänna associeringsavtal.

Inför inledningen av förhandlingarna genomförde Kommerskollegium en näringslivsundersökning i syfte att identifiera svenska intressen. Dessa låg sedan till grund för svenska prioriteringar. Det svenska näringslivet visade intresse för ökat marknadstillträde för telekomutrustning, förpackningssektorn och kemiska produkter. På jordbrukssidan fanns intresse för ökat tillträde för bananer, socker, mejerivaror, livsmedel och vodka.

Efter slutförda förhandlingar genomförde Kommerskollegium en analys av avtalet. I analysen framgår att associeringsavtalet mellan EU och Centralamerika motiveras ur utvecklings- och politiska hänsyn och inte ekonomiska intressen i första hand. Detta eftersom handeln med dessa länder i dagsläget inte är omfattande. Ett viktigt mål är att främja regional ekonomisk integration och enligt förhandlingsmandatet skulle ett visst mått av asymmetri tillåtas mellan parterna, något som regeringen också har förespråkat.

Resultatet vad gäller tullavveckling bedöms vara långtgående för i stort sett alla varor. Alla industrivaror omfattas av avtalet och de viktigaste produkterna av svenskt exportintresse kommer att bli tullfria direkt när avtalet träder i kraft eller få en avvecklingstid på fem år. Kommerskollegium har i ett yttrande pekat på vikten av att de varor som importeras under tullfrihet till ett land i Centralamerika i enlighet med avtalet kan vidareexporteras inom Centralamerika utan att nya importtullar debiteras. Detta kan leda till svårigheter då de olika länderna i Centralamerika i vissa fall har olika bastullar och avvecklingstider för samma produkter, exempelvis när det gäller lastbilar och delar till motorfordon.

Kommerskollegium konstaterar att den svenska exporten av jordbruksprodukter och livsmedel till Centralamerika hittills har varit ytterst begränsad. Främst är det vodka som har exporterats. Kommerskollegium anser överlag att de svenska intressena är relativt väl uppfyllda.

Sverige har enligt Kommerskollegium även breda intressen när det gäller tjänstehandel.

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Den föreslagna rättsliga grunden för beslut är artiklarna 91, 100.2 och 207.4 första stycket jämförd med artikel 218.5 och 218.6a i EUF-fördraget.

Kommissionen föreslår att rådet bemyndigar undertecknandet på Europeiska unionens vägnar av associeringsavtalet mellan Europeiska unionen och Centralamerika.

Beslutet fattas enligt detta förslag i rådet med kvalificerad majoritet. Europaparlamentet ska godkänna avtalet.

Rådet ska sedan ingå avtalet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Denna del av faktrapomemorian är inte tillämplig eftersom avtalet inte är ett utkast till en lagstiftningsakt.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Efter juridisk granskning och översättning godkände kommissionens kollegium avtalet mellan EU och Centralamerika den 22 september 2011. Behandling sker nu i EU:s ministerråd och beräknas kunna avslutas i maj 2012. Därefter ska Europaparlamentet godkänna avtalet, vilket beräknas kunna ske under hösten 2012.

Avtalets del om handel (kap IV), som är av exklusiv EU-kompetens, kommer att tillämpas provisoriskt i avvaktan på nationella ratifikationer.

Regeringens bedömning är att avtalet förutsätter en ändring i offentlighets- och sekretesslagen för att kunna ingås. Regeringen har även gjort bedömningen att avtalet är av större vikt. Mot denna bakgrund avser

4.2 Fackuttryck/termer

Centralamerika: Med Centralamerika menas i detta sammanhang länderna Guatemala, El Salvador, Honduras, Nicaragua, Costa Rica och på senare tid även Panama.

Icke-tariffära handelshinder: Termen icke-tariffära handelshinder (Non-Tariff Barriers) syftar på olika myndighetsåtgärder, förutom tullar, som begränsar eller försvårar internationell handel, avsiktligt eller oavsiktligt. Exempel på icke-tariffära handelshinder är kvoter, licenser och tekniska handelshinder.

Parafering: Parafering innebär att ett avtal preliminärt undertecknas.